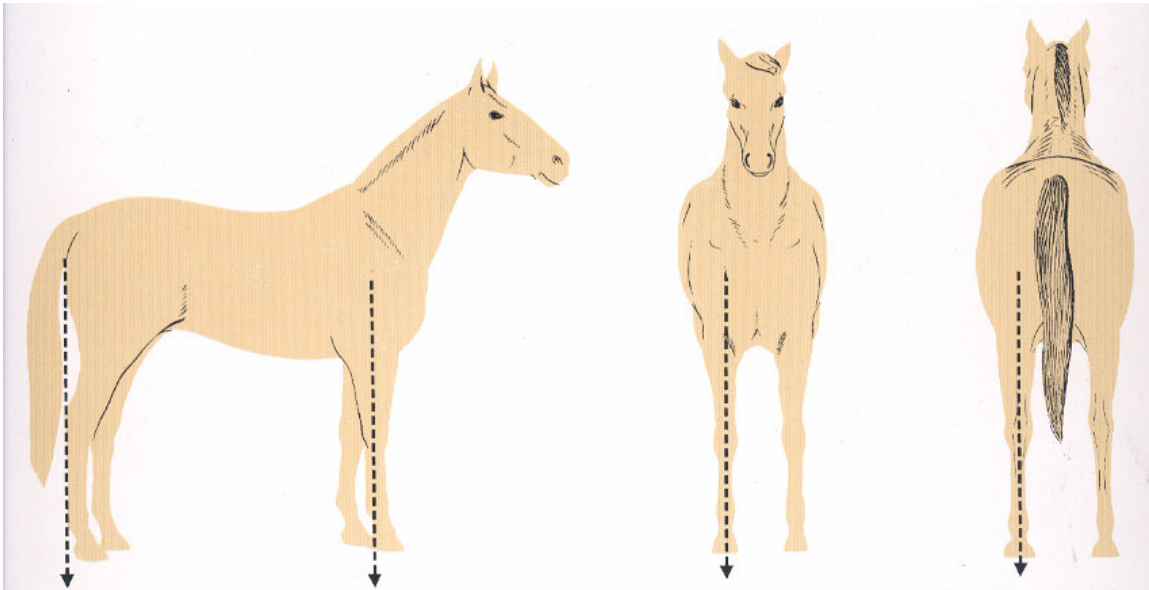

ΚΕΦ.10– ΔΙΑΠΛΑΣΗ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΚΤΡΟΠΕΣ

Η ιδεώδης κατατομή του ίππου έστω και σχηματικά παριστάνεται στην **Εικ 10.1**. Αυτό δεν σημαίνει φυσικά ότι ζώα με μικρές ή/και μεγάλες παρεκκλίσεις απο την 'ιδανική' διάπλαση δεν είναι υγιή. Απλά σημαίνει ότι το τάδε πρόβλημα στην κατατομή τους μπορεί να δημιουργήσει παθολογικά συμπτώματα σχετιζόμενα με τη χρήση τους σε συγκεκριμένη εργασία. Για παράδειγμα, η ύπαρξη *ραιβοποδίας* ή *βλεσσοποδίας* (εκτροπή άξονα όποιου σκέλους προς τα μέσα ή προς τα πλάγια) μπορεί να δημιουργήσει αργά ή γρήγορα προβλήματα αν χρησιμοποιηθεί σε άμαξα, σε αγώνες δεξιοτεχνίας, κ.α. Όπως φαίνεται στην Εικόνα 9.1, οι άξονες συμμετρίας του σώματος του ίππου είναι βασικά τέσσερις, όλοι κάθετοι. Μερικοί συγγραφείς προσθέτουν κι άλλους δύο οριζόντιους, ένα που ενώνει την ακρωμία με την κορυφή των γλουτών και ένα απ' το πρόσθιο άκρο των στερνικών μυών ως το πίσω άκρο των γλουτιαίων (**Εικ 10.2**). Αν οι δύο άξονες (ή ο ένας) έχουν το ίδιο μήκος με το ύψος ακρωμίου ονομάζουν τον ίππο 'συμμετρικό' ή 'συμπαγή', διάπλαση που προτιμάται σε περίπτωση ίππων εμποδίων ή/και δεξιοτεχνίας.

Εικ 10.1 Οι τέσσερις βασικοί άξονες συμμετρίας του σώματος του ίππου

Ο καθορισμός των 4 βασικών (κάθετων) αξόνων συμμετρίας του σώματος του ίππου γίνεται με τον παρακάτω:

- πρόσθιος άξων συμμετρίας προσθίων άκρων (**ΠΑΣΠΑ**): είναι η κάθετος που ενώνει την κεφαλή της ωμοπλάτης (*scapular head*) με το έδαφος.
- Οπίσθιος άξων συμμετρίας οπισθίων άκρων (**ΟΑΣΟΑ**): είναι η κάθετος που ενώνει το ισχυακό έπαρμα (*tuber ischii*) με το έδαφος.
- Έξω άξων συμμετρίας προσθίων άκρων (**ΕΑΣΠΑ**): είναι η γραμμή που αρχίζει στην ωμοπλατιαία άκανθα (*spina scapulae*), διέρχεται το μέσον του αντιβραχίου, καρπού και μετακαρπίου και καταλήγει στο έδαφος. Τέλος
- Έξω άξων συμμετρίας οπισθίων άκρων (**ΕΑΣΟΑ**): είναι η γραμμή που ξεκινά απ'το ισχυακό έπαρμα, ακουμπά τον ταρσό και φτάνει στο έδαφος.

Εικ 10.2 Ο (κάτω) οριζόντιος άξονας συμμετρίας

Οι παραπάνω 4+ άξονες συμμετρίας του σώματος δεν σημαίνουν τίποτε άλλο από το ότι όποτε υπάρχουν χωρίς καμιά εκτροπή, τότε:

- η κατανομή του βάρους του ζώου στα άκρα του είναι ίσομερής,
- τα οστά του κορμού και των άκρων δέχονται ισοβαρείς πιέσεις, και
- η κατανομή πιέσεων στα μαλακά μέρια (σύνδεσμοι, μύες, τένοντες) είναι συμμετρική χωρίς να προκαλεί προβλήματα σε όποια χρήση του ζώου.

Οι παρεκκλίσεις απο όποιον άξονα συμμετρίας είναι κατά κανόνα κληρονομικής φύσεως και πολύ σπάνια τραυματικής ή λοιμώδους αιτιολογίας. Όταν υπάρχουν όμως, είναι δυνατό να προκαλέσουν τα επι μέρους προβλήματα του **Πίνακα 10.1**, φυσικά ανάλογα με την έκταση και τη βαρύτητα τους.

Πίνακας 10.1: Προβλήματα ίππων απο εκτροπές των αξόνων συμμετρίας

1. Άξων ΠΑΣΠΑ	2. Άξων ΟΑΣΟΑ	3. Άξων ΕΑΣΠΑ	4. Άξων ΕΑΣΟΑ
κερατώματα	εξοστώσ. ταρσού	τενοντίτιδες ΑΠ	τενοντίτιδες ΑΟ
εξοστώσεις	εξοστίωσ. μεταταρσ.	θυλακίτιδες	θυλακίτιδες
ρωγμές οπλών	χωλότητες ισχίου	εξοστώσεις	εξοστώσ. ταρσού
τραύματα στεφάνης	τραύματα στεφάνης	μασχαλίτιδες	εξοστ. μεταταρσίου
σησαμοειδίτιδες	σησαμοειδίτιδες	σησαμοειδίτιδες	χωλότητες ισχίου
ατροφία ωμοπλάτης (sweeney)	συμφύσεις T8-T18 τενοντίτιδες ΑΟ	Αρθίτιδες φάλαγγ.-2 (high/low ringbone)	αγκυλ. επιγονατίδος χωλότητες οσφύος
χωλότητες ωμοπλ.	θυλακίτιδες	κατάγμ. κόπωσης χωλότητες ωμοπλ.	συμφύσεις Ο1-05 τραύματα στεφάνης
		άλγη ακρωμίας	
		χρόν. ενδοουχίτις	
		τραύματα στεφάνης	

Μερικές παρεκκλίσεις κατατομής που δεν είναι ιδιαίτερα σοβαρές επιδέχονται πρόληψης ή/και θεραπείας. Οι πιό κοινές απο αυτές αναφέρονται παρακάτω:

- **Ψήκτρισις (*brushing*):** τραυματισμός τής έσω χώρας του κυνήποδα απο την άλλη οπλή ή το πέταλο της. Συμβαίνει συνήθως όταν το άλογο είναι στενοθώρακο, ραιβόποδο/βλαισόποδο, τροχάζει ‘ψηλά’ με τα μπροστινά πόδια, κ.ο.κ. Μπορεί να προκαλέσει εξοστώσεις (splints, suros) με την απόθεση ασβεστίου στο έσω (2^ο) μετακάρπιο ή μετατάρσιο (**Εικ 10.3**) Η χρησιμοποίηση γκέτας (**Εικ 10.4**) βοηθεί στην πρόληψη τραυμάτων, αλλά δεν λύνει το πρόβλημα. Χρειάζεται η κατάλληλη διόρθωση της οπλής, η τοποθέτηση ατραυματικών πετάλων ή/και πετάλωση με ‘τακούνι’ στο υγιές πόδι, ώστε η περιστροφή αυτού του άκρου να είναι προς τα έξω.

Εικ 10.3 Εξοστώσεις

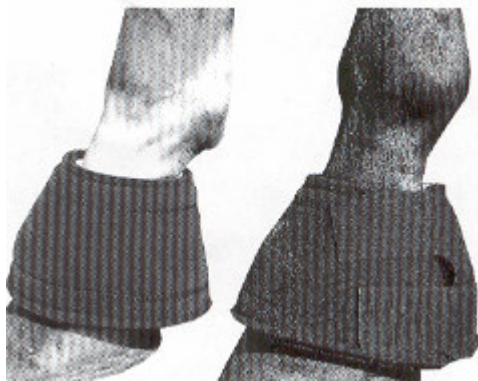

Εικ 10.4 Γκέτες προστασίας Professional's Choice (USA) για τα μετακάρπια-μετατάρσια (“splint and skid boots”)

Υπερεκτασία (overreaching): τραυματισμός του μεσοκυνίου και πτέρνας στην οπίσθια χώρα των πρόσθιων άκρων απο τις οπλές των οπισθίων και απο πάνω προς τα κάτω (**Εικ 10.5**). Συμβαίνει ιδίως σε ιπποδρομικά άλογα και άλτες, όπου τα τραύματα είναι συχνά σοβαρά, αλλά και κατά τη δίοδο λασπωμένων εδαφών. Σ' αυτή την περίπτωση το ζώο δυσκολεύεται να βγάλει απο τη λάσπη έγκαιρα τα μπροστινά πόδια πριν την 'άφιξη' των οπισθίων κι έτσι τραυματίζεται. Η θεραπεία τέτοιων τραυμάτων πρέπει να είναι προσεχτική γιατί συχνά επιμολύνονται, η δε πρόληψη γίνεται με κάλυψη των πρόσθιων οπλών με καμπάνες (**Εικ 10.6**) και την ελαφρότερη πετάλωση των οπισθίων, με το τόξο του πετάλου να μην υπερβαίνει το χείλος της οπλής. Η κάλυψη των οπλών με καμπάνες και η ελαφρότερη πετάλωση είναι απαραίτητα ιδίως στα αγωνιστικά άλογα.

Εικ 10.5 Σημεία τραυματισμών του μεσοκυνίου πρόσθιου άκρου απ' την οπλή του οπίσθιου

Εικ 10.6 Καμπάνες προστασίας Professional's Choice (USA) για τον κυνήποδα και στεφάνη της οπλής ("bell boots")

Πριν κλείσουμε το θέμα της ιδανικής διάπλασης θα ήταν μεγάλη παράλειψη να μη σημειωθούν μερικά σχόλια των αρχαίων για την επιθυμητή κατατομή αλλά και συμπεριφορά ενός 'πολεμικού' ίππου, που σίγουρα προκαλούν το θαυμασμό μας για τη σχολαστική ακρίβεια τους:

- Ανατόλιος: '...ΙΠΠΟΝ ΟΥΝ ΦΑΜΕΝ ΑΓΑΘΟΝ ΤΟΝ ΤΟ ΕΙΔΟΣ ΟΡΘΙΟΝ ΚΑΙ ΔΙΗΡΘΡΩΜΕΝΟΝ ΕΧΟΝΤΑ, ΥΨΑΥΧΕΝΑ...ΚΕΛΕΥΣΜΑΤΙ ΜΟΝΩ ΚΑΙ ΛΟΓΩΙ ΗΝΙΟΧΟΥΜΕΝΟΝ, ΚΕΦΑΛΗΝ ΜΙΚΡΑΝ ΕΧΟΝΤΑ...ΜΕΤΩΠΟΝ ΟΜΑΛΟΝ, ΩΤΙΑ ΟΡΘΑ ΚΑΙ ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΑ...ΤΡΑΧΗΛΟΝ ΑΠΑΛΟΝ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΠΕΡΙΟΧΟΝ, ΧΑΙΤΗΝ ΑΠΑΛΟΤΡΙΧΑ, ΒΑΘΕΙΑΝ...ΕΙΣ ΤΑ ΔΕΞΙΑ ΝΕΥΟΥΣΑΝ, ΣΤΗΘΟΣ ΕΥΡΥ...ΚΑΙ ΜΕΜΥΩΜΕΝΟΝ, ΩΜΟΠΛΑΤΑΣ ΜΕΓΑΛΑΣ...ΒΡΑΧΙΟΝΑΣ ΟΡΘΟΥΣ ΔΙΗΡΘΡΩΜΕΝΟΥΣ ΠΛΕΥΡΑΣ ΚΕΚΥΡΤΩΜΕΝΑΣ, ΚΟΙΛΙΑΝ ΕΥΟΓΚΟΝ...ΙΣΧΙΑ ΠΕΠΛΗΡΩΜΕΝΑ...ΡΑΧΙΝ ΟΜΑΛΗΝ, ΕΓΚΑΘΗΜΕΝΗΝ, ΟΥΡΑΝ ΕΥΜΗΚΗ, ΚΝΗΜΑΣ ΚΑΙ ΣΚΕΛΗ ΟΡΘΑ ΚΑΙ ΜΑΛΑ ΥΓΡΑ...ΓΟΝΑΤΑ ΜΙΚΡΑ, ΣΤΡΟΓΓΥΛΑ ΚΑΙ ΣΤΕΡΕΑ, ΜΗΡΟΥΣ ΜΕΜΥΩΜΕΝΟΥΣ, ΟΝΥΧΑΣ ΣΤΕΡΕΟΥΣ ΣΤΕΦΑΝΗ ΜΗ ΠΡΟΠΕΤΗ...ΤΑΣ Δ' ΟΛΟΥ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΦΛΕΒΑΣ ΕΥΣΗΜΟΥΣ ΚΑΙ ΕΠΗΡΜΕΝΑΣ, ΧΡΟΙΑΝ ΔΕ ΦΟΙΝΙΚΟΥΝ Ή ΜΕΛΑΙΝΑ, ΕΣΤΑΝΑΙ ΜΗ ΑΝΕΧΟΜΕΝΟΝ ΑΛΛΑ ΤΗΝ ΓΗΝ ΚΡΟΤΟΥΝΤΑ ΚΑΙ ΘΕΕΙΝ ΕΠΙΘΥΜΟΥΝΤΑ, ΨΥΧΗΝ ΑΚΑΤΑΛΗΠΤΟΝ ΕΧΟΝΤΑ, ΩΣ ΚΤΥΠΟΥΣ...ΕΞΑΠΙΝΗΣ...ΑΛΛΩΝ ΑΗΘΩΝ ΘΕΑΜΑΤΩΝ ΜΗ ΕΚΤΑΡΑΤΤΕΣΘΑΙ, ΕΜΦΡΟΝΑ ΔΕ ΚΑΙ ΤΟΛΜΗΙ ΥΠΕΙΚΟΝΤΑ, ΦΙΛΟΠΡΩΤΟΝ, ΣΥΝΕΞΕΡΙΣΤΙΚΟΝ, ΠΟΤΑΜΟΥΣ ΚΑΙ ΤΑΦΡΟΥΣ ΕΥΣΚΟΠΩΣ ΔΙΕΡΧΟΜΕΝΟΝ...'
- Ψυρτος: '...ΥΓΡΑ ΚΑΙ ΕΥΚΑΜΠΗ ΕΝ ΤΗΙ ΙΠΠΑΣΙΑΙ...'(για καρπούς και ταρσούς).
- Ξενοφών: '...ΑΠΟ ΜΕΝ ΤΟΥ ΣΤΕΡΝΟΥ, Ο ΜΕΝ ΑΥΧΗΝ ΑΥΤΟΥ ΜΗ ΩΣ ΚΑΠΡΟΥ ΠΡΟΠΕΤΗΣ ΠΕΦΥΚΕΙ, ΑΛΛ' ΩΣΠΕΡ ΑΛΕΚΤΡΥΟΝΟΣ ΟΡΘΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΕΦΑΛΗΝ ΗΚΟΙ, ΛΑΓΑΡΟΣ ΔΕ ΕΙΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΣΥΓΚΟΠΗΝ...'(για τον αυχένα).
- '...ΑΙ ΤΡΙΧΕΣ.. ΕΠΙΜΗΚΕΙΣ ΟΥΣΑΙ ΟΡΑΝ ΜΕΝ ΟΥ ΚΩΛΥΟΥΣΙΝ ΤΟΝ ΙΠΠΟΝ, ΑΠΟΣΟΒΟΥΣΙ ΔΕ ΑΠΟ ΤΩΝ ΟΦΘΑΛΜΩΝ ΤΑ ΛΥΠΟΥΝΤΑ...'(για την προκόμη).
- '...ΔΙΔΟΤΑΙ ΔΕ ΠΑΡΑ ΘΕΩΝ ΑΓΛΑΪΑΣ ΚΑΙ ΚΟΣΜΟΥ ΕΝΕΚΑ...'(για τη χαίτη).
- '...ΟΣΤΑ ΠΑΧΕΑ ΧΡΗ ΕΙΝΑΙ'(για τα μετακάρπια και τα μετατάρσια).
- '...ΙΣΧΙΑ ΠΛΑΤΕΑ ΜΕΝ ΕΙΝΑΙ ΧΡΗ ΚΑΙ ΕΥΣΑΡΚΑ, ΙΝΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ Ή ΤΑΙΣ ΠΛΕΥΡΑΙΣ ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΣΤΕΡΝΟΙΣ...ΜΗΡΟΥΣ ΓΕ ΜΗΝ ΥΠΟ ΤΗ ΟΥΡΑ ΗΝ ΑΜΑ ΠΛΑΤΕΙΑ ΤΗ ΓΡΑΜΜΗΙ ΔΙΩΡΙΣΜΕΝΟΥΣ ΕΧΗ, ΟΥΤΩ ΚΑΙ ΤΑ ΟΠΙΣΘΕΝ ΣΚΕΛΗ ΔΙΑ ΠΟΛΛΟΥ ΥΠΟΘΗΣΕΙ. ΤΟΥΤΟ ΔΕ ΠΟΙΩΝ ΑΜΑ ΓΟΡΓΟΤΕΡΑΝ ΤΕ ΚΑΙ ΙΣΧΥΡΟΤΕΡΑΝ ΕΞΕΙ ΤΗΝ ΥΠΟΒΑΣΙΝ...ΚΑΙ ΙΠΠΑΣΙΑΝ...'(για τα καπούλια και τους μηρούς).